

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр-кт Берестейський, 10, м. Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
E-mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Всеукраїнська асоціація органів
місцевого самоврядування
«Асоціація міст України»

Про розгляд звернення

На виконання доручення Прем'єр-міністра України Дениса ШМИГАЛЯ від 12.03.2025 № 1411/3/1-25 у Міністерстві освіти і науки України розглянуто звернення Всеукраїнської асоціації органів місцевого самоврядування «Асоціація міст України» (далі – Асоціація міст) стосовно внесення змін до деяких наказів Міністерства освіти і науки України щодо організації здобуття учнями, які перебувають за кордоном та на тимчасово окупованих територіях, загальної середньої освіти за дистанційною та індивідуальною формами, у зв'язку з чим повідомляємо.

Відповідно до статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Водночас МОН є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки, наукової, науково-технічної діяльності, інноваційної діяльності в зазначених сферах, трансферу (передачі) технологій, а також забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері здійснення державного нагляду (контролю) за діяльністю закладів освіти, підприємств, установ та організацій, які надають послуги у сфері освіти або провадять іншу діяльність, пов'язану з наданням таких послуг, незалежно від їх підпорядкування і форми власності (Положення про Міністерство освіти і науки України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630).

Абзацом другим частини третьої статті 57¹ Закону України «Про освіту» передбачено, що МОН, як центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки здійснює нормативно-правове забезпечення функціонування системи освіти і науки та видає накази з питань створення безпечного освітнього середовища, організації здобуття освіти, освітнього процесу та з інших питань у сфері освіти і науки, не врегульованих законом в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану (особливого періоду). Строк дії таких наказів не може перевищувати строк особливого періоду. Такі накази не є регуляторними актами та підлягають державній реєстрації лише у разі, якщо

МОН № 1/7216-25 від 11.04.2025

Підписав: Кузьмичова Надія Юріївна

Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000620F3A00B967D900

Дійсний: з 26.09.2024 0:00:00 по 25.09.2026 23:59:59

стосуються прав, свобод, законних інтересів та обов'язків громадян і юридичних осіб.

Зазначаємо, що накази, зареєстровані в Міністерстві юстиції України, є частиною законодавства, оскільки вони набувають статусу нормативно-правових актів після їх державної реєстрації.

Варто зауважити, що Міністерством освіти і науки України ретельно опрацьовуються всі звернення, які стосуються прав, свобод, законних інтересів учасників освітнього процесу, у тому числі звернення, які надходили від Асоціації міст. Також здійснюється аналіз наданих пропозицій для прийняття відповідних рішень щодо актуальності та доцільності внесення змін, які пропонуються заявниками.

По суті порушених питань інформуємо про таке.

Міністерством освіти і науки України розглянуто звернення, яке надійшло за підсумками засідання Секції Асоціації міст України з розвитку деокупованих та тимчасово окупованих громад 20 грудня 2024 року, та листом МОН від 10.02.2025 № 1/2503-25 поінформовано про особливості організації освітнього процесу здобувачів освіти, які перебувають за кордоном, на підконтрольній території України та на тимчасово окупованих територіях України.

Зокрема, розглянуто пропозиції Асоціації міст, які стосувалися змін до наказів МОН від 07.08.2024 № 1112 «Про затвердження Порядку та умов здобуття загальної середньої освіти в комунальних закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні», зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 08 серпня 2024 року за № 1222/42567 (далі –наказ № 1112), від 09.09.2024 № 1276 «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства освіти і науки України», зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 24 вересня 2024 року за № 1432/42777 (далі – наказ № 1276), від 12.01.2016 № 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2021 року № 160), зареєстрований в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 р. за № 184/28314) (далі – Наказ № 8).

Крім того, цим листом Асоціацію міст поінформовано про можливість внесення змін до окремих нормативно-правових актів Міністерства освіти і науки за результатами розгляду наданих у зверненні пропозицій.

Також зауважуємо, що норми Наказу № 1112 не містять положень, що суперечать Конституції України, Законам України «Про повну загальну середню освіту», «Про правовий режим воєнного стану в Україні».

Для учнів, які перебувають за кордоном та на тимчасово окупованих територіях здобуття загальної середньої освіти здійснюється за дистанційною та індивідуальною формами.

Крім того, здійснюються заходи, спрямовані на підтримку зв'язку українських дітей з Україною, надання їм можливості продовжувати здобуття освіти в Україні після повернення. З цією метою розроблено Методичні рекомендації щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної

середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 15.05.2023 № 563.

Для зменшення навантаження на дітей, які перебувають за межами України і поєднують навчання в закладі освіти країни перебування та в закладі загальної середньої освіти України, МОН у 2023/2024 навчальному році запроваджено дистанційне вивчення окремих предметів навчального плану українських освітніх програм, які не вивчаються в закордонних школах.

Наказом Міністерства освіти і науки України від 18.08.2023 № 1014 затверджена Типова освітня програма для навчання дітей, які виїхали з України внаслідок повномасштабного вторгнення російської федерації і здобувають освіту одночасно в закладах освіти країни перебування та України (далі – Типова освітня програма). Типовими навчальними планами Типової освітньої програми передбачене дистанційне вивчення предметів навчального плану українських освітніх програм українознавчого змісту, що не вивчаються в закордонних школах (української мови, української літератури, історії України, основ правознавства, географії (у частині географії України), громадянської освіти, захисту України).

Крім того, наказом Міністерства освіти і науки України від 16.05.2024 № 701 затверджені Рекомендації щодо використання модифікованих (скорочених) програм з української мови, української літератури, історії України, географії для закладів загальної середньої освіти. Модифіковані навчальні програми адресовані тим учням, які пропустили навчання або навчалися не за українськими освітніми програмами протягом тривалого періоду, а також усім, у кого є необхідність надолужити або повторно опрацювати навчальний матеріал. У модифікованих програмах визначена кількість годин є орієнтовною і змінюється вчителем залежно від потреб. На їхній основі заклад освіти може розробити власну навчальну програму.

На освітній платформі «Всеукраїнська школа онлайн» розміщено відеоуроки, що сприяють наданню рівного доступу до якісної шкільної освіти учнів за державними стандартами України.

Для дітей, які перебувають за кордоном та навчаються лише в закладі освіти за місцем перебування, напрацьовано механізм зарахування результатів навчання, здобутих у суб'єктів освітньої діяльності, що розташовані за межами України. Наразі проект Порядку визнання на рівнях повної загальної середньої освіти результатів навчання, здобутих шляхом формальної та / або неформальної освіти у суб'єктів освітньої діяльності, що розташовані за кордоном пройшов громадське обговорення та після відповідного погодження заінтересованими центральними органами виконавчої влади буде подано на розгляд Кабінету Міністрів України.

Організація навчання дітей на тимчасово окупованих територіях (далі – ТОТ) вимагає комплексного підходу з урахуванням необхідності розвантаження

дітей, які вимушені здобувати освіту за освітніми стандартами країни-агресора, та враховуючи безпекову складову здобуття освіти за українськими державними стандартами. Також зауважуємо, що в робочу групу з питань напрацювання механізмів забезпечення доступу до здобуття освіти дітьми з ТОТ, створену наказом МОН від 23.10.2024 № 1504, включено представників структурних підрозділів з питань освіти Запорізької, Луганської, Херсонської, Донецької обласних державних (військових) адміністрацій, громадськості та Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим.

З метою забезпечення безпечних та комфортних умов для здобуття освіти за українськими державними освітніми стандартами, МОН наказом № 1276, внесено зміни до Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого Наказом № 8, передбачивши можливість запровадження педагогічного патронажу для дітей, які проживають (перебувають) на ТОТ.

Наразі учні, які проживають (перебувають) на ТОТ, можуть продовжити здобуття загальної середньої освіти в дистанційних класах, або за однією з індивідуальних форм здобуття загальної середньої освіти (у тому числі з використанням технологій дистанційного навчання), визначених Положенням про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти.

Зазначаємо також, що норми Наказів № 1112, № 1276, № 8 не містять положень, які порушують права органів місцевого самоврядування як засновників закладів освіти на ухвалення рішень про ліквідацію чи реорганізацію заснованих ними закладів.

Натомість відповідно до пункту 7 Порядку та умов здобуття загальної середньої освіти в комунальних закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні, затверджених Наказом № 1112 (далі – Порядок та умови), передбачено зупинення освітньої діяльності закладів освіти. Можливість зупинення діяльності закладів загальної середньої освіти передбачена Законом України «Про повну загальну середню освіту» (стаття 61), про що було зазначено у листі МОН від 10.02.2025 № 1/2503.

Зауважуємо, що відповідно до статті 66 Закону України «Про освіту» органи місцевого самоврядування відповідають за реалізацію державної політики у сфері освіти, забезпечення якості та доступності освіти на відповідній території, а також планують та забезпечують розвиток мережі закладів освіти.

Засновник може визначати конкретний заклад (заклади) з числа тих, що належать до сфери його управління, який може здійснювати організацію освітнього процесу за дистанційною формою для осіб, які виявили відповідне бажання (незалежно від території обслуговування).

Крім того, обласні військові адміністрації спільно із засновниками закладів загальної середньої освіти здійснюють заходи щодо затвердження планів формування мережі закладів освіти, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти.

Також інформуємо, що МОН підготовлено та проведено громадське обговорення проєкту наказу щодо урегулювання питання оплати праці

педагогічних працівників, які забезпечують освітній процес для дітей, які перебувають на ТОТ. В установленому законодавством порядку відповідний наказ МОН буде подано на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

Щодо врахування у формулі розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 року № 1088, учнів, які навчаються за індивідуальною формою (екстернатною, сімейною (домашньою), педагогічним патронажем повідомляємо.

Згідно з частиною третьою статті 103² Бюджетного кодексу України освітня субвенція розподіляється між відповідними бюджетами на основі формули, яка розробляється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти, та затверджується Кабінетом Міністрів України.

Формування обсягів освітньої субвенції для місцевих бюджетів здійснюється відповідно до формули розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 р. № 1088 «Про затвердження формули розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами» (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 5 березня 2024 р. № 245, далі – Формула).

Розрахунок освітньої субвенції здійснюється за єдиними підходами для всіх 1463 місцевих бюджетів України на основі фактичної кількості учнів та з урахуванням об'єктивних параметрів: розрахункового показника фінансового нормативу бюджетної забезпеченості, навчального плану, заробітної плати, коригуючих коефіцієнтів.

Розподіл обсягу освітньої субвенції між місцевими бюджетами проводиться на підставі контингенту учнів усіх типів закладів загальної середньої освіти та з урахуванням офіційних об'єктивних параметрів щільності учнів і відсотка населення, що проживає у сільській місцевості, станом на 2022 рік.

Джерелом даних для розподілу обсягу освітньої субвенції з 2022 року є персональні дані здобувачів освіти, подані безпосередньо закладами освіти в програмно-апаратному комплексі «Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту» (ПАК «АІКОМ»).

Наразі Міністерство освіти і науки України активно працює над впровадженням модернізованого ПАК АІКОМ, що буде інтегрований з Державним реєстром актів цивільного стану громадян, де містяться дані про народження осіб, базами даних Державної податкової служби України, реєстром внутрішньо переміщених осіб та Державною міграційною службою України.

Це дозволить отримати точні та перевірені дані щодо всіх учнів та вчителів, які необхідні для справедливого розподілу коштів між закладами освіти.

Зокрема, після отримання необхідних даних з ПАК «АІКОМ», Міністерством освіти і науки України при розподілі освітньої субвенції на 2026 рік буде напрацьовано шляхи виокремлення форм здобуття освіти (денна, вечірня, дистанційна, заочна, екстернатна, сімейна (домашня) форми, педагогічний патронаж (з урахуванням підстав запровадження), змішане навчання), в окремі елементи Формули.

У зверненні Асоціації міст зауважується також про порушення прав педагогічних працівників на працю. Повідомляємо, що відповідно до пункту 7 Порядку та умов, затверджених наказом № 1112, у закладах освіти, діяльність яких зупинена, оголошується простій або трудові договори з працівниками цих закладів освіти призупиняються у порядку, визначеному трудовим законодавством.

Таким чином, на період простою роботодавцем повинно бути забезпечено збереження мінімальних державних гарантій в оплаті праці за час простою незалежно від місця знаходження працівника.

Педагогічні працівники закладів освіти, діяльність яких була зупинена, за їх бажанням та відповідно до трудового законодавства можуть бути переведені до закладів освіти, зокрема для продовження роботи з учнями, які були переведені із закладів освіти, розташованих на тимчасово окупованій території України.

Повідомляємо також, що Міністерством освіти і науки розроблено проєкт змін до постанови Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2023 р. № 1112, якою затверджено Порядок формування кадрового резерву працівників для роботи у закладах освіти на деокупованих територіях України. Проєкт нормативно-правового акта розроблено з метою заохочення педагогічних працівників долучатися до кадрового резерву для роботи на деокупованих територіях, забезпечення реалізації державних гарантій педагогічним працівникам закладів освіти, діяльність яких була призупинена. Наразі проєкт змін узгоджується із заінтересованими центральними органами виконавчої влади та в установленому порядку буде надіслана їм на погодження.

Варто зазначити, що наразі МОН як центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері освіти, здійснює аналіз застосування норм наказів № 1112, № 1276, № 8. Вивчається питання доступу до дистанційного навчання дітей, які вимушено перебувають за кордоном, проводяться консультації з органами місцевого самоврядування, громадськістю, закладами освіти щодо реалізації політики «Школа офлайн», із питань формування мережі закладів освіти тощо. Також опрацьовуються питання внесення змін до зазначених нормативно-правових актів.

Заступник Міністра

Надія КУЗЬМИЧОВА

Тетяна Балашова, 044 481 32 07
Ірина Шкільна, 044 481 32 07